

FAKTA OM:

Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten

Under forsvarsforliget 2024-2033

”

Forsvarets Efterretningstjeneste vurderer, at de sikkerhedspolitiske spændinger mellem Rusland, Kina og USA også har bredt sig til Arktis.

Fotokreditering

Omslag, Forsvarsgalleriet, Søren Dreijer og Christian Thøgersen

Side 2, Anders Jilden/Unsplash

Side 6, højre: Forsvarsgalleriet, Line Fjordside

Side 7, venstre: Forsvarsgalleriet, Tobias Roed Jensen

Side 7, højre: Forsvarsgalleriet, Sofie Wegger Jespersen

Side 8, Forsvarsgalleriet, Sophia Bianca Salskov Jakobsen

Side 9, Ken Mathiasen/Unsplash

Et sikkerhedspolitisk vendepunkt

14,6 mia. kr.
afsat i 2024-2033
til initiativerne i
delaftale 1.

Danmark, Færøerne og Grønland står ved et historisk forsvars- og sikkerhedspolitisk vendepunkt efter Ruslands invasion af Ukraine, der har bragt krig tilbage til Europa.

De sikkerhedspolitiske spændinger mellem Rusland, Kina og USA har bredt sig til Arktis, og målet om lavspænding i regionen er under pres. Danmark, Færøerne og Grønland må reagere på den skærpede sikkerhedspolitiske situation.

Et første skridt

Med delaftale 1 tages de første vigtige skridt i styrkelsen af forsvaret og sikkerheden i Arktis og Nordatlanten under forsvarsforliget 2024-2033.

Der skal i første halvår af 2025 indgås en delaftale 2 om Arktis og Nordatlanten med en yderligere styrkelse. For eksempel med fregatter, isbryderkapacitet og ubemandede systemer til Søværnet, maritime patruljefly, kampfly, transportfly og andre relevante, luftbårne kapaciteter til Flyvevåbnet, specialoperationsstyrker og forbedret overvågning af kritisk infrastruktur.

Den samlede, markante investering skal laves blandt andet med henblik på at opfylde NATO's kommende styrkemål.

En yderligere styrkelse skal ske i tæt samarbejde mellem Kongeriget, USA og øvrige arktiske allierede.

Styrket forsvar og samfundssikkerhed

Med delaftale 1 ønsker aftaleparterne, Færøernes Landsstyre og Naalakkersuisut at forbedre overvågning og suverænitets-hævdelse i regionen. Det er samtidig afgørende at understøtte nære allieredes og NATO's opgaveløsning i Arktis og Nordatlanten, så forsvaret og sikkerheden styrkes.

Det er centralt i aftalen, at samfundssikkerheden på Færøerne og i Grønland prioriteres, så de civile samfund er rustet til blandt andet cyber- og miljøhændelser, naturkatastrofer og ulykker til søs.

Den styrkede indsats skal ske i tæt samarbejde med Færøerne og Grønland, så tiltagene i aftalen så vidt muligt forankres lokalt og kommer civilsamfundet til gavn.

Tæt samarbejde

Delaftalen er indgået mellem regeringen og partierne bag forsvarsforliget 2024-2033. Aftalen er udformet i tæt samarbejde med Færøernes Landsstyre og Grønlands Naalakkersuisut.

Overblik over delaftalens indhold

- Styrket lokal forankring i Grønland og styrket samarbejde med færøske myndigheder
- Forbedret situations- og efterretningsbillede
- Langtrækkende droner
- Nye arktiske skibe
- Forsvarets tilstedeværelse i Arktis og Nordatlanten
- Styrket evne til indsættelse og kommunikation
- Samarbejde om efterretning og forskning
- Øget optag på Arktisk Basisuddannelse
- Styrket samfundssikkerhed

Droner og satellitter skal styrke Forsvarets evne til at overvåge bl.a. i Arktis og Nordatlanten.

Forbedret situations- og efterretningsbillede

Flere aktører har blikket rettet mod Arktis og Nordatlanten, og der er større militær og civil aktivitet i regionen. Derfor har Forsvaret brug for at forbedre situations- og efterretningsbilledet i Arktis og Nordatlanten.

Etablering af en satellitkapacitet og jordbaserede sensorer

- Satellitter og jordbaserede sensorer styrker situations- og efterretningsbilledet ved at identificere og overvåge aktivitet i Arktis, Nordatlanten, Danmarks nærområde samt i rummet.
- Bedre overvågning styrker samfundssikkerheden ved, at miljøhændelser, naturkatastrofer, eftersøgnings- og redningsopgaver mv. hurtigere identificeres.
- Etableringen sker i samarbejde med nære allierede, og det er en prioritet, at etablering af installationer i Grønland i videst muligt omfang sker gennem lokale aktører og selskaber.

Langtrækkende droner

NATO's forventninger til overvågning styrker behovet for mere avanceret billedindhentning. Derfor skal Forsvarets evne til at gennemføre detaljeret overvågning på lange afstande i Arktis og Nordatlanten samt i Danmarks nærområde styrkes.

Anskaffelse af langtrækkende droner

- To langtrækkende droner med avanceret billedindhentningskapacitet, der kan overvåge store arealer over lange afstande og indhente detaljerede billeder.
- Dronerne kan også understøtte civile myndigheder i tilfælde af miljøhændelser, naturkatastrofer, eftersøgnings- og redningsopgaver mv.
- Dronerne supplerer de to droner til signalindhentning, der allerede er besluttet med Arktis-kapacitetspakke.
- Dronerne kan lejlighedsvis operere fra Kangerlussuaq for eksempel for at mindske reaktionstiden. Mulighederne for, at dronerne oftere kan operere fra Kangerlussuaq analyseres nærmere. Analysen skal foreligge snarest muligt og senest, så den kan indgå i delaftale 2.

Styrket lokal forankring i Grønland og styrket samarbejde med færøske myndigheder

Samfundssikkerheden i Grønland står i centrum for en række initiativer og styrkes ved at nyttiggøre lokal indsigt, kompetence og tilstedeværelse blandt grønlændere særligt i Grønlands yderområder.

De store afstande og tyndt befolkede områder gør det til en vigtig opgave at være tilstede og sikre et stærkt beredskab i hele Grønland. Der er derfor perspektiv i at nyttiggøre lokalt kendskab, evner og tilstedeværelse, særligt i det østlige og nordlige Grønland.

På Færøerne er det fortsat en prioritet, at Forsvarets opgaveløsning, hvor det er muligt, kombineres med Færøernes civile beredskab, politiet og myndigheder, herunder omkring data- og informationsdeling, styrket overvågning til havs og relevante operative forhold. Der afsættes en økonomisk ramme til bred samfundssikkerhed på Færøerne.

Tre nye arktiske skibe skal sikre opgaveløsningen på havet.

Nye arktiske skibe

Forsvaret patruljerer i dag farvandene ved Færøerne og Grønland med aldrende skibe i THETIS-klassen, der er ved at nå afslutningen af deres operative levetid. Der er behov for at anskaffe nye arktiske skibe.

Anskaffelse af tre nye arktiske skibe

- For at sikre større robusthed i opgaveløsningen anskaffes tre nye arktiske skibe, der skal kunne sejle i is.
- Nye arktiske skibe vil mere effektivt og fleksibelt kunne løse opgaver ved Grønland samt medbringe fartøjer, som helikoptere og droner.
- Det eksisterende patruljeskibsprojekt reorienteres til et fokus på de arktiske skibe.
- Opgaverne omfatter overvågning og suverænitetshævdelse samt myndighedsopgaver relateret til eftersøgning, redning, støtte til politi, forskning, havmiljøberedskab mv.
- Forsvarets nuværende fregatter vil varetage en mere fremtrædende rolle i Nordatlanten som følge af den sikkerhedspolitiske situation.
- Mulighederne for i højere grad at efterse, vedligeholde og servicere Forsvarets maritime platforme i Grønland skal afdækkes. De færøske muligheder på området vil ligeledes blive afklaret.
- Der skal senere og på et analytisk grundlag tages stilling til anskaffelse af yderligere nye skibe til erstatning af havmiljøkapaciteten og inspektionsskibe, herunder eventuelt KNUD Rasmussen-klassen. Sidstnævnte betyder, at den operative kapacitet styrkes i Arktis og Nordatlanten.
- Der skal laves en flådeplan i marts 2025, som skal sætte retning for den fremtidige udvikling af den danske flåde.

Samlet økonomi for militære kapaciteter til styrket overvågning, suverænitetshævdelse mv.

11,8 mia. kr.

Forsvarets tilstedeværelse i Arktis og Nordatlanten

Arktisk Kommandos faciliteter i Nuuk skal styrkes, så Forsvaret kan operere under sikrere forhold og løse et stigende antal opgaver relateret til blandt andet overvågning, suverænitetshævdelse, støtte til allierede, eftersøgning og redning.

Styrket tilstedeværelse i Arktis og Nordatlanten

- Sikkerhedsniveauet for Arktisk Kommandos faciliteter i Nuuk styrkes, og Arktisk Kommando styrkes med personel.
- Der igangsættes en indsats for at styrke rekruttering og fastholdelse af personel med særligt fokus på lokal rekruttering.
- Vilklårene for Forsvarets personel i Grønland skal analyseres i tæt samarbejde med Naalakkersuisut. Analysen færdiggøres snarest muligt og senest, så den kan indgå i delaftale 2.
- Forsvarets evne til at kunne håndtere relevant militær flyaktivitet i Kangerlussuaq lufthavn styrkes.
- Grønlands symboler og sprog synliggøres ved skiltning af Forsvarets bygninger og lignende i Grønland.
- Forsvarets miljøindsats skal forebygge og begrænse afledte effekter af Forsvarets aktiviteter på lokalsamfund, natur og miljø.
- Forsvarets tilstedeværelse og aktiviteter i Kangerlussuaq fremover skal afdækkes i en analyse. Analysen skal foreligge snarest muligt og senest, så den kan indgå i delaftale 2.

Økonomi: **340 mio. kr.**

Overvågning af farvand, luftrum og store landarealer styrkes.

Styrket evne til indsættelse og kommunikation

Forsvaret løser opgaver over store afstande i Arktis og Nordatlanten. Det er nødvendigt, at Forsvarets lufttransport, satellitkommunikation og patruljering styrkes, så evnen til indsættelse af militære kapaciteter og kommunikation øges i takt med aktiviteten i området.

Lufttransport og overvågning

- Forsvaret løser i dag inspektions-, overvågnings- og transportopgaver i Arktis med CI-604 Challengerfly, der er nedslidt. Der er behov for at finde en løsning, der kan erstatte flyene.
- Med åbningen af nye lufthavne på tværs af Grønland følger nye muligheder for at etablere samarbejder med flyselskaber om Forsvarets opgaver inden for inspektion, overvågning og transport.
- Aftalen afsætter økonomi til at udnytte disse muligheder gennem et samarbejde. Den konkrete model for et samarbejde skal afklares frem mod medio 2025.
- Der afsættes økonomi til at lease fly til at løse Challengerens opgaver uden for Arktis og Nordatlanten, heriblandt persontransport af bl.a. regeringen, opgaver relateret til Frontex samt overvågning i Østersøen.
- Den endelige udmøntning af leasingmodellerne vil blive forelagt forligskredsen.

Satellitkommunikation

- Forsvarets satellitkommunikation styrkes ved blandt andet at anskaffe kommunikationsudstyr til håndtering af satellitdata, så Forsvaret kan kommunikere hurtigere og mere sikkert blandt andet i Arktis og Nordatlanten.

Kystradarer

- Aftalen tilføjer yderligere finansiering til to kystradarer i Grønland, som tidligere besluttet med aftale om Arktisk-kapacitetspakke.
- Installation og drift vil ske gennem lokale aktører og selskaber, hvor det er muligt.
- Kystradarerne bidrager til sejlads- og skibssikkerhed med forbedret overvågning af den maritime trafik.

Seahawk-simulatorkapacitet

- Mulighederne for at opgradere Forsvarets Seahawk-simulatorkapacitet, så den kan dække større dele af Grønland, afsøges.

Specialoperationsstyrken Sirius

- Den arktiske specialoperationsstyrke Sirius styrkes for at øge Forsvarets tilstedeværelse i det nordøstlige Grønland.
- Rekrutteringsindsatsen styrkes med en handleplan i samarbejde med Naalakkersuisut for at øge det grønlandske optag i patruljen.

Samlet økonomi: **2,3 mia. kr.**

Otte ekstra uddannelsespladser til unge på Arktisk Basisuddannelse i Grønland.

Samarbejde om efterretning og forskning

Samarbejdet om efterretning og forskning styrkes for at imødekomme den skærpede sikkerhedspolitiske situation.

Styrket samarbejde om efterretning

- Antallet af briefinger fra Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) på Færøerne og i Grønland øges, ligesom relevante produkter fra FE oversættes til grønlandsk.
- Kompetenceopbygningstilbud rettet mod beslutningstagere og myndigheder på Færøerne og i Grønland iværksættes for at styrke samarbejdet om forsvar og sikkerhed.

Styrket samarbejde om forskning

- Forskningsindsatsen om forsvars- og sikkerhedspolitiske spørgsmål i Arktis og Nordatlanten styrkes.

Øget optag på Arktisk Basisuddannelse

Arktisk Basisuddannelse er for unge i Grønland. Uddannelsen giver blandt andet kompetencer til at løse rednings- og beredskabsopgaver i Grønland.

Der har været stor opbakning til uddannelsen, hvilket er med til at styrke beredskabsnets robusthed i Grønland.

Flere uddannelsespladser på Arktisk Basisuddannelse

- Antallet af uddannelsespladser på Arktisk Basisuddannelse øges fra 22 til 30.
- Flere grønlandske unge skal opnå kompetencer til at løse rednings- og beredskabsopgaver i Grønland.
- Mulighederne for at udvide uddannelsen med et dronemodul, hvor elever kan oparbejde kompetencer inden for føring af små droner, undersøges.

Økonomi: **31 mio. kr.**

Økonomi: **95 mio. kr.**

Civilsamfundene rustes bedre til bl.a. miljøhændelser, naturkatastrofer og ulykker til søs.

Styrket samfundssikkerhed

Det ændrede trussels- og risikobillede skærper behovet for at styrke samfundssikkerheden på Færøerne og i Grønland. Det skal ske i samarbejde med lokale myndigheder.

Det er afgørende, at tiltagene så vidt muligt kommer Færøerne og Grønland til gode, så civilsamfundene står bedre rustet.

Det indebærer blandt andet, at kapaciteter, der indgår i aftalen, styrker Forsvarets evne til at bidrage til politiets, beredskabets og de civile myndigheders opgaveløsning.

Når aftalen skal implementeres, lægges der vægt på, at investeringer kan understøtte lokale arbejdspladser og lokale virksomheder i Grønland.

Der lægges særlig vægt på, at aftalen implementeres i anerkendelse af de sproglige, kulturelle og lokale forhold, der gør sig gældende på Færøerne og i Grønland.

Økonomi: **132 mio. kr.**

Tiltag der skal styrke samfundssikkerhed, Forsvarets opgaveløsning og lokal forankring

Robusthed og sikkerhed

Beredskabsstyrelsen skal støtte beredskabsmyndighederne i Grønland med rådgivning og udarbejdelse af fx risikobilleder.

Cybersikkerhed

Cyberrådgivning mv., der er rettet mod Færøerne og Grønland, styrkes.

Et styrket nukleart beredskab

Det nukleare beredskab styrkes ved at etablere yderligere en stationær målestation i Grønland.

Udbredelse af SIRENEN

Det mobilbaserede varslingsystem udbredes i rigsfællesskabet til gavn for borgere i Grønland.

Grønlandsvogterne

Den grønlandske meldetjeneste *Grønlandsvogterne* styrkes, så tjenesten i højere grad kan understøtte det lokale beredskab.

Grønlandske Rangers

Analysearbejde med grønlandske myndigheder om hvorvidt, der skal oprettes en ny enhed for *Grønlandske Rangers* under Forsvaret.

Nordatlantisk søkabel

Mulighederne for at etablere et nordatlantisk søkabel, som kan bidrage med infrastruktur til styrket overvågning og kommunikation, analyseres. Analysen skal være færdig senest ultimo 2025.

Økonomi til styrket samfundssikkerhed

Der afsættes 53 mio. kr. til at styrke den brede samfundssikkerhed på Færøerne. De konkrete indsatser vil blive drøftet med Færøernes Landsstyre.

Uddannelse af grønlandske dronførere

Mulighederne for at tilbyde grønlandske beredskabsaktører et kursus om håndtering af droner af mindre størrelse afsøges.

Kritisk infrastruktur

Mulighederne for at opfange trusler mod kritisk undersøisk infrastruktur i Kongeriget analyseres. Analysen skal foreligge snarest muligt og senest, så den kan ingå i delaftale 2.

Ikonernes placeringer og antal er ikke angivet nøjagtigt blandt andet på grund af sikkerhedshensyn.

Overordnede initiativer i delaftalen

Droner

To langtrækkende droner til avanceret billedindhentning, der supplerer de to droner til signalindhentning, der allerede er besluttet med Arktis-kapacitetspakke.

Satellitkapacitet

Overvågning af aktivitet i Arktis, Nordatlanten og Danmarks nærområde.

Arktiske skibe

Tre nye arktiske skibe til Forsvarets opgaveløsning fra havet.

Arktisk Kommando

Kommandoens faciliteter styrkes og sikres yderligere.

Fly til inspektion, overvågning og transport

Mulighed for samarbejde om løsning af opgaverne afklares.

Kystradarer

To kystradarer etableres i Grønland.

Specialoperationsstyrken Sirius

Styrkelse af den arktiske specialoperationsstyrkes tilstedeværelse.

Arktisk Basisuddannelse

Optaget på Arktisk Basisuddannelse øges til 30 elever.

Slirenen

Varslingssystemet Slirenen udbredes i rigsfællesskabet.

Rangers

Analyse om, hvorvidt en enhed for Grønlandske Rangers kan oprettes.

Vogtere

Styrkelse af meldetjenesten Grønlandsvogterne.

Nuklear målestation

Der etableres en stationær målestation i Østgrønland.

Forsvarets nuværende opgaveløsning

Inspektionsskibe af THETIS-klassen

Skibene patruljerer ved Færøerne og Grønland året rundt med Seahawk-helikopter tilknyttet.

Inspektionsfartøjerne af Knud Rasmussen-klassen

Fartøjerne patruljerer året rundt ved Grønland og efter behov ved Færøerne.

Challenger-inspektionsfly

Varetager fiskeriinspektion, eftersøgnings- og redningsopgaver samt transport af passagerer.

Specialoperationsstyrken Sirius

Danmarks arktiske specialstyrke, der bl.a. bidrager til overvågning og suverænitets-hævdelse i Nordøstgrønland.

Arktisk Basisuddannelse (ABU) i Kangerlussuaq

Giver unge i Grønland færdigheder på forsvars- og beredskabsområdet.

Arktisk Kommando

Værnsfælles kommando, der varetager Forsvarets opgaver i og omkring Færøerne og Grønland.

Holmens Kanal 9
1060 København K
DK – Denmark
www.fmn.dk

